

Råd till närstående

För dig som har en närstående med en långvarig psykos, till exempel schizofreni, kan det vara viktigt med stöd. Det kan du få från en stödorganisation. Den kan ge dig information och hjälpa dig att få kontakt med andra som är i en liknande situation. Om personen har fått kontakt med vården kan du också få stöd från den personal som ansvarar för hennes eller hans vård.

MER INFORMATION:

RSMH

08-12 00 80 40

www.rsmh.se

Schizofreniförbundet

08-545 559 80

www.schizofreniforbundet.se

Genom riksförbunden kan du få kontakt med de lokala och regionala brukarorganisationerna.

Region Halland
Psykiatri Halland

Hemsida: www.regionhalland.se/psykiatri

E-post: psykiatri@regionhalland.se

Tel: södra Halland, 035-13 10 00

Tel: norra Halland, 0340-48 10 10

Illustration: Michael Qvarsebo

Region Halland
Psykiatri Halland

PATIENTINFORMATION

Om psykos- sjukdomar

Allmänt

Det finns flera olika psykosjukdomar. Några av de vanligare är schizofreni och vanföreställningssyndrom. Ingen kan i dag ge ett klart och säkert besked om orsakerna till psykosjukdom. I forskningen är nästan alla överens om att orsaken till sjukdomarna är en kombination av olika faktorer. Stress- och sårbarhetsmodellen menar att människor har olika sårbarhet, vissa är mer känsliga än andra.

Psykosjukdom kan förklaras som att man har en ökad sårbarhet som vid påfrestningar och stress kan orsaka psykoser. Att förlora någon närstående, flytta hemifrån, börja studera eller få barn kan utlösa en psykos hos den sårbara människan. Också ärftliga faktorer kan påverka. För schizofreni kan det finnas en ökad risk om sjukdomen finns hos någon eller båda föräldrarna. Även droger kan utlösa psykosjukdom. Att använda droger innebär alltid en risk för att få psykiska besvär och hjärnskador.

Symtom

De flesta som drabbas av psykos första gången är mellan 16 och 40 år, men sjukdomarna kan förekomma under hela livet. De första tecknen på en psykos kan vara att personen drar sig undan, blir alltmer isolerad och får svårt att arbeta eller att studera. Kanske börjar han eller hon få lite udda idéer och ett annorlunda beteende. Det är vanligt att sömnen och dygnsrytmen blir störd.

Hallucinationer och vanföreställningar är exempel på symtom vid en psykos. Det innebär att personen kan höra, se eller känna sådant som vi andra inte uppfattar. Därför kan den drabbade vara övertygad om att han eller hon är utsatt för förföljelse eller påverkan utifrån. Andra typer av övertygelser eller vanföreställningar kan vara att föremål eller händelser får en speciell, ofta symbolisk, betydelse eller innebörd.

En psykotisk person saknar ofta sjukdomsinsikt, det vill säga att personen inte själv upplever sig som sjuk. Han eller hon kan inte förstå att upplevelserna är överkliga.

Behandling

Behandlingar som används i första hand:

- Samtal i flera olika former, individuellt eller tillsammans med närstående. Kognitiv individuell beteendeterapi, samt närståendestöd.
- Medicinering. Gärna i kombination med samtal i olika former.
- Kognitiv träning för att förbättra exempelvis minnesförmågan och förmågan att uppmärksamma, planera och lösa problem.
- Psykopedagogisk undervisning om sjukdomen tillsammans med närstående.

Dessutom är det av största vikt att behandlingen sker i samverkan mellan de olika huvudmännen, till exempel specialistpsykiatri och socialtjänsten, eftersom deras respektive ansvarsområden kompletterar varandra.

Tidig upptäckt är viktigt

Om du eller en närstående tycker att ni känner igen symtomen som beskrivits här, ska du så snart som möjligt ta kontakt med hälso- och sjukvården. Om det konstateras att du har en psykosjukdom är det av största vikt att du och dina närstående känner till dina tidiga varningstecken för sjukdomen, och att ni vet vad ni då ska göra.

De vanligaste tidiga varningstecknen gäller ofta sömn, mat eller ork att ta sociala kontakter. Så kallad tidig intervention, där man får behandling snabbt, lindrar sjukdomsförloppet och förbättrar prognosen avsevärt.